

**TALOUSARVION 2025 JA
TALOUSSUUNNITELMAN 2025-2028
LAADINTAOHJE**

Kaupunginhallitus 27.5.2024

TALOUSARVIO VUODELLE 2025 JA TALOUSSUUNNITELMA VUOSILLE 2025 - 2028

1. TALOUSARVIO JA -SUUNNITELMA

Valtuusto vastaa kunnan toiminnasta ja taloudesta. Valtuuston tulee päättää kuntastrategiasta, talousarviosta ja taloussuunnitelmasta, omistajaohjauksen periaatteista ja konserniohjeesta sekä varallisuuden hoidon ja sijoitustoiminnan perusteista. Valtuuston tulee päättää myös liikelaitokselle asetettavista toiminnan ja talouden tavoitteista (Kuntalaki 4 luku, 14 §).

Kuntalain mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Sen hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (Kuntalaki 13 luku, 110 §). Taloussuunnitelman ja talousarvion valmistelusta vastaa kaupunginhallitus sekä kukin toimielin omalla tehtäväalueellaan. Kaupungin toiminnassa ja talouden hoidossa on noudatettava talousarviota. Kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus hyväksyy suunnittelukehykset ja talousarvion laadintaohjeet.

Talousarvio ja –suunnitelma laaditaan suunnittelukaudelle 2025-2028. Suunnittelukauden ensimmäinen vuosi on talousarviovuosi ja kolme seuraavaa vuotta ovat suunnitteluvuosia.

Kuntalaki edellyttää kunnan toiminnalta tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta. Valtuuston ja kunnan muiden toimielinten on talousarviossa ja -suunnitelmassa sekä niihin perustuvissa käyttösuunnitelmissa ja erillisbudjeteissa hyväksyttävä toimintaa ja taloutta koskevat tavoitteet.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Kuntalain (13 luku, 110 §) mukaan talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Kuntalaissa korostetaan **sitovien tavoitteiden** asettamista ja niiden seurannan merkitystä talouden ohjauksessa ja niiden kytkemistä määrärahoihin ja tuloarvioihin. Talousarvioon on otettava tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Koko suunnitelmakaudelle valtuuston tulee osoittaa tavoitteiden saavuttamiseen tarvittavat voimavarat.

Taloussuunnitelma ja -arvio sisältävät sekä toiminnan että talouden tavoitteet. Verorahoituksella ja toimintatuloilla on katettava käyttömenot ja investoinnit. Talouden tasapaino edellyttää, että vuosikate ja nettoinvestoinnit vastaavat määrällisesti toisiaan. Kunnan on lisättävä lainanottoa, realisoitava omaisuutta tai vähennettävä toimintapääomaa, jos vuosikate ei riitä investointien rahoitukseen.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

2. KAUPUNKISTRATEGIA

Strategiaperusta

Päivitetty Kemin kaupunkistrategia 2022-2025 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 4.12.2023.

Koko kaupunkikonsernin tulee toteuttaa kaupunkistrategian linjauksia toiminnassaan. Kaupunkistrategia, sen päämäärät ja valinnat, ohjaavat jokapäiväistä toimintaamme.

Kaupungin visio on ”**Kemi kutsuu**”.

Kaupungin tavoitteet ovat Viisas Kemi, Välittävä Kemi ja Vihreä Kemi.

Kaupunkistrategian tavoitteet:

Viisas Kemi	Uudistumme rohkeasti. Vahvistamme järjestelmällistä ideakulttuuria ja luomme innostusta ja uskoa uuteen. Etsitään ratkaisuja, ollaan edelläkävijöitä, kokeillaan uusia asioita ja tehdään yhteistyötä yli rajojen. Otetaan kaupunkilaiset osallisiksi kaupungin kehitystyöhön ja palveluiden suunnitteluun. Toteutetaan Viisas Kemi -sujuvoittamisen operaatio: parannetaan palveluprosesseja yksinkertaisemmiksi ja tehokkaammiksi sekä kehitetään digitaalisuutta. Sujuvoittamalla vaikutetaan myös talouteen. Kemi on oppiva kaupunki. Vahvistetaan oppimisen intoa ja koulutustason nosta.
Välittävä Kemi	Kemissä ihminen on keskiössä. Vahvistamme palveluhenkeä ja teemme palveluista asiakkaan näköisiä. Välittäminen on avoimuutta, arvostusta ja reiluuutta. Kemiläiset arvostavat ja kunnioittavat toisiaan ja vierailijoita. Ketään ei jätetä ja kaikista huolehditaan. Sekä kuntalaisten että henkilökunnan hyvinvointi on tärkeää. Kemiläiset huolehtivat itsestään, terveydestään ja ympäristöstään. Välittävä Kemi on vastuunottoa, lupausten pitämistä ja asioihin tarttumista.
Vihreä Kemi	Vihreä Kemi -ajattelua ja -toimintatapaa jatketaan ja laajennetaan läpivientipohdinnoilla taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävyuden näkökulmista. Vihreä ja kestävä Kemi juurrutetaan niin henkilökunnalle, päätöksentekoon, kaupunkilaisille, lapsille, yrittäjille, yhdistyksille kuin matkailijoillekin. Vastuullisella toiminnalla taklataan ilmastonmuutosta.

Toimialojen projektit

Toimialat esittävät vuodelle 2025 3-5 keskeistä kaupunkistrategiaa toteuttavaa projektia. Toimialojen projekteissa pyritään strategisen tason projekteihin.

Kaupunkistrategia toteutuu myös kehittämishankkeissamme ja ennen kaikkea se näkyy jokapäiväisessä toiminnassamme: palvelualttiudessa ja asenteessa.

3. TOIMINTAMENOT JA -TULOT

Toimialoittaiset toimintamenojen ja -tulojen raamit on esitetty liitteessä.

Kaupungin vuoden 2025 talousarvioraamissa toimintatuloja arvioidaan kertyvän noin 24,6 milj. euroa ja toimintamenoja 77,7 milj. euroa. Vuosikatetta kertyy noin 2,6 milj. euroa. Talousarvioraamiin sisältyy satunnaista tulos mahdollisesta omaisuuden myynnistä, jolloin tilikauden tulos on +47,7 milj. euroa.

Valtion talousarvioehdotuksen mahdollistavat maksujen korotukset on otettava täysimääräisinä käytäntöön. Muille maksuille on tehtävä vähintään kustannustason nousun suuruinen tarkistus vuosittain.

Toimintatapojen muutoksilla ja niillä saavutetuilla toimintamenojen säästöillä voidaan perustella uusia investointi- ja muita tarpeita.

Talousarviossa osoitettua määrärahaa ei saa ylittää. Talousarviota on muutettava, jos toimintameno osoittautuu riittämättömäksi tai toimintatulo ei toteudu. Muutoksen yhteydessä on osoitettava, miten rahoitustarve katetaan. Esityksen tekee ao. toimialajohtaja ja lautakunta esittää sen edelleen kaupunginhallitukselle ja valtuustolle.

4. INVESTOINNIT

Investointiosassa valtuusto hyväksyy menot ja tulot hankkeille tai hankeryhmille (esimerkiksi rakennusten peruskorjaus). Investointiosan laadintaa varten palvelualueiden tulee arvioida hankkeen toteutumiseen talousarviovuonna tarvittava määräraha. Hankkeen kohdistuessa kahdelle tai useammalle vuodelle tulee lisäksi esittää edellisinä vuosina hankkeeseen käytetty määräraha ja suunnitelmavuosille arvioitu käyttötarve. Vastaavasti tulee esittää hankkeiden tuloarviot. Investointisuunnitelmissa tulee varautua tällä hetkellä kesken olevien hankkeiden mahdolliseen jatkumiseen.

Talonrakennusinvestointien osalta tilapalvelu tekee ehdotukset yhteistyössä ao. toimialan kanssa. Hanke otetaan investointiohjelmaan erikseen, jos kustannusarvio ylittää 0,35 milj. euroa tai korjaus koskee toiminnallisia muutoksia. Muut talonrakennushankkeet kootaan yhdeksi hankeryhmäksi ja esitetään talousarvion investointiosassa tilapalvelun rakennusten peruskorjausmäärärahana. Peruskorjausmääräraha on tarkoitettu olemassa olevien rakenteiden, rakennusosien ja järjestelmien uusimiseen tai suhteellisen suuriin korjaushankkeisiin. Sen sijaan esimerkiksi pihakalusteiden ja aitojen maalaukseen liittyvät toimenpiteet rahoitetaan muiden kunnossapitotöiden tavoin käyttötalouden määrärahoista.

Irtaimen omaisuuden osalta investointiesityksiin sisällytetään hankinnat, joiden hankintameno on yli 10 000 euroa ja käyttöaika palvelutuotannossa vähintään kolme vuotta. Jos pitkävaikutteinen hyödyke koostuu useasta eri komponentista, joiden yhteenlaskettu hankintameno ylittää 10 000 euroa sisällytetään se investointien määrärahaan (esim. ensikertainen kalustaminen). Sen sijaan ne irtaimen omaisuuden hankinnat, joiden käyttöikä on alle kolme vuotta, sisällytetään hankintameno suuruudesta riippumatta käyttötalouden määrärahoihin.

5. SISÄISET ERÄT JA TASAUSMAKSU

Sisäiset menot ja tulot kirjataan ja täsmäytetään talouspalveluissa. Toimialoilla kirjataan vain ulkoiset menot ja tulot.

Sisäiset erät ovat:

- vuokrat
- siivouskulut
- tietohallinnon kustannukset
- sisäiset painatus- ja postituskulut

Tasausmaksun (ent. eläkemenoperusteinen maksu) kokonaismäärästä päättää Keva ja se jaetaan toimialoille palkkojen suhteessa. Tasausmaksun määrä tiedetään vasta syksyllä, jolloin se kirjataan kustannuspaikoille keskitetysti talouspalveluissa.

6. HENKILÖSTÖ JA PALKAT

Talouden realiteetit tulevat ohjaamaan henkilöstösuunnittelua suunnittelukaudella. Henkilöstön työkuorman tasaisen jakaantumisen ja uusien tehtävänkuvien luomisen kautta pyritään käyttämään eläkepoistuma mahdollisimman tehokkaasti niin että käytettävissä olevilla resursseilla tuotetaan kaupunkilaisten tarvitsemat välttämättömät palvelut. Henkilöstösuunnittelussa täytyy olla joustava ja reaktiivinen, jotta kyetään toimimaan yli hallinnollisten rajojen palveluiden järjestämisessä. Palveluiden tuottamista tulee priorisoida resurssien puitteissa ja vaikuttavuuden pohjalta.

Henkilöstön osaaminen ja uusien toimintamallien käyttöönotto ja omaksuminen ovat tulevien vuosien haasteita. Joustavat työnteon tavat sekä moniammatillinen hallinnon rajoja ylittävä yhteistyö ovat tulevaisuuden kunnan menestystekijöitä.

Palkat

Vuodelle 2025 palkkoihin tehdään 3,0 %:n korotus.

Muut henkilöstömenot

Sosiaaliturvamaksut %:na palkoista 2025

Sairausvakuutus (tili 4151)	1,73
Työttömyysvakuutusmaksu (4160)	0,57
Eläkemaksu (KuEL)*(4100)	16,8
Tapaturmavakuutusmaksu (4170)	0,7
YHTEENSÄ	19,8

* KuEL-maksuun sisältyy palkkaperusteinen maksu ja työkyvyttömyyseläkemaksu (entinen varhe-maksu).

7. TYTÄROSAKEYHTIÖT JA LIIKELAITOSKUNTAYHTYMÄ

Kuntalaki korostaa kuntakonsernin johtamista ja ohjausta. Vuodesta 2017 lähtien kunnan talouden kestävyyttä on arvioitu konsernitasolla. Kemin kaupunkikonsernin taloussuunnittelun lähtökohtana on, että talouden tunnusluvut tulee voida pitää vähintään nykyisellä tasolla.

Tytäryhtiöiden ja liikelaitoskuntayhtymän on ilmoitettava 4.10.2024 mennessä arviot vuosien 2025–2028

- Liiketoiminnan tuotot ja kulut
- Rahoitustuotot ja kulut
- Tilikauden voitto/tappio
- Tärkeimmät toiminnalliset tavoitteet 2025–2028
- Tärkeimmät investoinnit 2025–2028

Tiedot pyydetään sähköisellä lomakkeella.

8. AIKATAULU

Lautakuntien tulee toimittaa talousarvioesityksensä **27.9.2024** mennessä talouspalveluihin. Esitykseen tulee sisältyä talousarvioesitys, toimialan keskeiset strategiaa toteuttavat projektit (3-5 kpl), tulevan vuoden hankkeet, joihin saadaan ulkopuolista rahoitusta, mahdolliset investointiesitykset sekä henkilöstösuunnitelma.

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen talusseminaarit pidetään lokamarraskuussa.

Taloussuunnitelma ja talousarvio käsitellään kaupunginhallituksessa 25.11.2024 ja kaupunginvaltuustossa 9.12.2024.

LISÄTIEDOT

Keskusvirasto/Talouspalvelut: Katri Heberg p. 0405121962

Liite 1

Talousarvioaraami

TULOSLASKELMA

	TP 2023	TA 2024	Raami 2025	Ts 2026	Ts 2027	Ts 2028
Luvut 1000 euronä						
Toimintatuotot	27010	24785	24635			
Toimintakulut	-70151	-72180	-77746			
TOIMINTAKATE	-43141	-47395	-53111	-53101	-52937	-52773
Verotulot	53398	54006	55849	56337	57235	57600
Valtionosuudet	1601	-2565	-157	-221	428	700
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	520	634	619	133	130	130
Muut rahoitustuotot	2689	2573	1535	879	855	855
Korkokulut	-2042	-2246	-2068	-1041	-1535	-1800
Muut rahoituskulut	-11	-20	-20	-20	-20	-20
VUOSIKATE	13015	4987	2647	2966	4157	4693
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunnitelman mukaiset poistot	-4815	-4900	-4900	-4800	-4700	-4600
Arvonalentumiset	-634					
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot			50000			
Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS	7567	87	47747	-1834	-543	93
Poistoeron lisäys tai vähennys						
Varausten lisäys tai vähennys						
Rahastojen lisäys tai vähennys						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (alijäämä)	7567	87	47747	-1834	-543	93
Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	39	34				
Vuosikate/Poistot, %	270	102	54	62	88	102
Vuosikate, euroa/asukas	672	258	137	153	215	242
Tuloveroprosentti	9,11	9,6	9,6	9,6	9,6	9,6
Lainakanta €/asukas	6404	6390	3975	4057	4289	4597
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 €	-11124	-11037	36710	34877	34334	34427
Kertynyt yli-/alijäämä, € / asukas	-574	-570	1895	1801	1773	1778
Asukasmäärä vuoden lopussa	19368	19368	19368	19368	19368	19368

KOKO KAUPUNKI

Toimintamenot

1 000 €	TP 2023	TA 2024	Raami 2025	Muutos TA 2025- TA 2024
Keskusvirasto	-6 016	-6 976	-7 031	0,8 %
Elinvoima	-9 155	-8 363	-12 668	51,5 %
Hyvinvointi	-40 802	-41 704	-42 804	2,6 %
Ympäristö	-13 913	-15 137	-15 243	0,7 %
Koko kaupunki yhteensä	-69 887	-72 180	-77 746	7,7 %

Toimintatulot

1 000 €	TP 2023	TA 2024	Raami 2025	Muutos TA 2025- TA 2024
Keskusvirasto	3 654	2 692	2 692	0,0 %
Elinvoima	4 208	3 787	3 787	0,0 %
Hyvinvointi	3 658	2 741	2 591	-5,5 %
Ympäristö	14 540	15 565	15 565	0,0 %
Koko kaupunki yhteensä	26 060	24 785	24 635	-0,6 %

Toimintakate

1 000 €	TP 2023	TA 2024	Raami 2025	Muutos TA 2025- TA 2024
Keskusvirasto	-2 363	-4 284	-4 339	1,3 %
Elinvoima	-4 947	-4 576	-8 881	94,1 %
Hyvinvointi	-37 144	-38 963	-40 213	3,2 %
Ympäristö	627	428	323	-24,6 %
Koko kaupunki yhteensä	-43 827	-47 395	-53 111	12,1 %

Raami 25 sarakkeessa pohjana TA 24, lisätty 3,0 %:n palkankorotus.

Lisäksi huomioitu

- elinvoima: TE-uudistus + 4 224 000
- hyvinvointi: monitoimihallin arvioitu puolen vuoden vuokra +400 000
- hyvinvointi: vakamaksut -150 000
- hyvinvointi: tuntikehys + 20 000
- hyvinvointi: teatterin avustus +100 000

LIITE 2

Henkilöstösuunnitelma 2025-2028

Toimiala	
Tulosalue	
Vastuuhenkilö	

	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Eläkeiän saavuttavat/Eläköityvät (htv)						
Muu poistuma (htv)						
Rekrytointi (htv)						
HTV-määrä 1.1.-31.12.						

<p>Eläkeiän saavuttavat/Eläköityvät (ammattinimike/vuosi)</p> <p>Muu Poistuma (tarkempi selvitys, esim. sisäiset siirrot)</p> <p>Perustelut rekrytoinneille</p>
--

LIITE 3

INVESTOINTIESITYS

Toimiala: Tulosalue:	Kokonais- kustannus	Edellisten vuosien käyttö	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028
Hanke/Hankeryhmä:						
Menot						
Tulot						
- josta valtionosuudet						
Nettomenot	0	0	0	0	0	0

Perustelut